

Historie: John Smith, Thomas Helwys a první baptistický sbor v Anglii 8

Čtení na pokračování

Historie

8.

**John Smith, Thomas Helwys
a první baptistický sbor v Anglii**

Historie

John Smith, Thomas Helwys a první baptistický sbor v Anglii 8

Čtení na pokračování z knihy

JOHN SMITH, THOMAS HELWYS, A PRVNÍ BAPTISTICKÝ SBOR V ANGLII.

JOHN SMITH SE-BAPTISTA
THOMAS HELWYS

A
PRVNÍ BAPTISTICKÝ SBOR V ANGLII

S NOVÝM SVĚTLEM NA CÍRKEV OTCŮ POUTNÍKŮ

WALTER H. BURGESS, B.A.

LONDÝN
JAMES CLARKE & CO., 13 & 14 FLEET STREET
1911.

KAPITOLA VIII

Rozdíly mezi Smithem a Johnsonem – Smithův pohled na Písmo

Neuplynulo mnoho měsíců po příchodu Smithe a Helwyse do Amsterdamu, a rozdíly mezi nimi a „starobylými bratřími separace“ se zostřily a vyšly do vysokého reliéfu.

Těsnější seznámení s církví Johnsona a Ainswortha Smithův názor na její řád bohoslužby ani na její

způsob správy nezlepšilo.

Když Smith opustil anglikánskou církev, učinil skok k demokratickému stanovisku, že sídlo moci spočívá v církevních členech jako celku, a nikoli v církevních úřednících.

Zjistil, že starší separatistický sbor pod vedením Francise Johnsona má sklon dávat presbyteriu nepřiměřenou autoritu.

Upřednostňovali klerikální aristokracii a přikládali velký význam „laickým starším“, kteří byli spolu s „pastorem“ a „učitelem“ zahrnuti do „presbyteria“.

Kromě toho se s nimi začal rozcházet ohledně místa, které má během aktu bohoslužby zaujímat Bible, a ohledně povahy přeložených Písem.

Otevřeně přiznával svou zadluženost vůči spisům těch, kteří vedli dřívější separatistické hnutí.

Věřil, že „zredukovali církev na pravou primitivní a apoštolskou konstituci“.

Zasadili „Antikristu“ zdrcující úder tím, že ukázali, jak má být církev „ustavena“.

Ale ve způsobu vedení církevní bohoslužby a uspořádání služby slova byl prostor pro další reformu. Ještě nebyli zcela ve shodě s novozákonním vzorem.

Vskutku, „Antikrist“ byl stále vyvýšen „ve velmi vysokém stupni... dokonce i v pravdivě ustavených sborech“ separatistů.

To byl Smitheho názor, a konflikt mezi ním a dřívějšími separatisty byl nevyhnutelný.

Dobře si uvědomoval, že jakékoli rozdíly mezi nimi budou jejich společnými odpůrci okamžitě uchopeny a použity jako zbraň proti nim samým.

Okolnosti doby naléhavě vyžadovaly, aby před světem vystupovali jednotně. Účelnost žádala, aby body neshody odsunuli do pozadí.

Ale John Smith nebyl muž, který by studoval účelnost, když šlo o zájmy pravdy. Plně přesvědčen, jak byl, že dospěl k jasnějšímu vidění pravé povahy božské bohoslužby, než jakého dosáhla Johnsonova církev, cítil se nucen to zveřejnit.

„Pravda,“ říká, „bude našimi rozdíly dále vyjasněna.“

Jestliže se nepřítel posmíval jejich rozdělením, nemohli snad ukázat na „nejprudší opozice a smrtelné sváry“ mezi členy anglikánské církve, u nichž se přitom podle zákona předpokládala jednotnost ve víře i praxi?

Ať se podívají doma.

Pokud jde o něj a jeho společnost, o čerstvém vývoji ve svých názorech napsal takto:

„Vyznáváme... že bychom chtěli pravdu, ačkoli v mnoha jednotlivostech ji neznáme.“ [1]

Poznámky:

[1] Předmluvné oslovení k Smithovu spisu Differences of the Churches of the Separation, 1608.

„Nikdy nebudeme spokojeni v úsilí uvést bohoslužbu a službu církve na primitivní apoštolské ustanovení, od něhož je dosud tak vzdálena. Proto je mou naléhavou touhou, aby mé poslední psaní bylo přijato jako můj nynější úsudek, a nakolik jde proti jakémukoli mému dřívějšímu spisu, ať je pokládáno za dobrovolné odvolání a nepředstírané pokání z mých dřívějších omylů a zlých cest před celou zemí.

Ať se nikdo na nás nepohoršuje proto, že se lišíme od starobylých bratří separace v liturgii, presbyteriu a pokladnici církve. Neboť nedržíme svou víru k libosti kohokoli ani s ohledem na osoby, ani se nezavazujeme chodit podle cizích měr, dál než oni chodí v pravdě. Ať si ani svět nemyslí, že je [tj. starobylé separatisty] schvalujeme ve všech jejich praxích. Ať buď své postupy ospravedlní, anebo z nich činí pokání.“

Bod rozdílu, který se nejprve dostal do popředí a způsobil mezi několika skupinami anglických uprchlíků v Holandsku značné vzrušení, se týkal užívání překladů Písma v aktu duchovní bohoslužby.

Henry Ainsworth shrnul věc těmito slovy:

„Byl[1] jen jediný rozdíl mezi panem Smythem a námi, když začal poprvé vyvolávat spor, ačkoli od té doby je rozmnožil... ten rozdíl byl tento:

On se svými následovníky, když přerušili společenství s námi, nás obvinil z hříchu za to, že při bohoslužbě Boží užíváme své anglické Bible, a myslel, že ‚Učitelé‘ mají přinášet hebrejské a řecké originály a z nich hlasem překládat.

Jeho hlavní důvod proti našemu přeloženému Písmu byl tento: ‚Žádné apokryfní psaní, ale jen kanonická Písma mají být užívána v církvi v čase Boží bohoslužby; každý psaný překlad je apokryfní psaní a není kanonické Písmo. Proto je každý psaný překlad v církvi v čase Boží bohoslužby nezákonný.‘

Proč pokládal každý překlad za apokryfní a co tím mínil, je patrné z těchto jeho slov: ‚Psané překlady (praví) neboť výklad je právě tak a v téže míře lidské psaní jako homilie nebo modlitba.‘

Poznámky:

[1] A Defence of the Holy Scriptures, etc., od Ainswortha, 1609, s. 3.

Ainsworth nám v okraji říká, že to byl třetí ze čtyř obecných argumentů, které Smith předložil církvi Johnsona a Ainswortha „na druhém dni veřejné konference“. A dále říká:

„Po mnohém čase stráveném kolem tohoto sporu projevil jiné rozdíly týkající se služby a pokladnice a brzy potom vydal tuto knihu Rozdílů.“

Tak se dozvídáme, že otázky ve sporu byly veřejně projednávány. Smith nebyl schopen přivést Starobylou církev na své stanovisko. Zvyk šestnácti let připoutal její členy citově k jejich vlastnímu známému řádu bohoslužby.

Nezcela rozuměli Smithovu bodu a nebyli nakloněni zdržet se používání svých Biblí v čase bohoslužby jen kvůli zachování společenství s ním a jeho družinou. Proto se on a jeho přátelé stáhli, vzdali se vzájemného společenství se starší církví a označili se jako „Bratří separace druhé anglikánské církve v Amsterdamu“.¹

Poznámky:

1 Title Page of Differences etc.

Cliftonův popis postupu Smithových názorů potvrzuje to, co bylo řečeno.

Popisuje Smitha a jeho přátele jako ty, kdo „přijímají omyl za omylem; nejprve zpochybňují, zda Písma přeložená do jiných jazyků nejsou spisy lidí; potom vyhazují jejich čtení z bohoslužby Boží a tvrdí, že není lepšího oprávnění přinášet překlady Písma do církve a číst je jako části a pomoci bohoslužby než přinášet výklady, parafráze a kázání nad Písmo, poněvadž všechny tyto věci jsou stejně lidské vzhledem k dílu a stejně božské vzhledem k látce, kterou pojednávají.“

A ze stejného důvodu se oddělili od jiných sborů, které je ve svých veřejných shromážděních četly a užívaly.¹

Bylo třeba určité trpělivosti a porozumění, aby bylo možno pochopit Smithův skutečný názor o místě a užívání Písma v církvi. Kdokoli musel v argumentaci čelit bibliolatrům, ví, jak obtížné je pro ně ocenit jakékoli stanovisko, které se liší od jejich vlastního, a jak jsou náchylní překrucovat každý pohled na Bibli, který se neshoduje s tím, jaký obvykle zauímají oni sami. Není snad tématu, které by rychleji vyvolalo silné city, a snadno rozumíme, proč tomu tak je.

Smith brzy zjistil, že ti, kdo měli méně vznešené pojetí duchovní bohoslužby než on, jeho stanovisko překrucují a šíří falešné zprávy o jeho postoji k biblickým knihám. Proto vydal knihu, aby věc uvedl na pravou míru. Jeho záměr naznačuje její dlouhý název:

„Rozdíly ve sborech separatistů, obsahující popis liturgie a služby viditelné církve, připojený jako oprava a doplněk k malé stati nedávno vydané, nesoucí název ‚Principy a závěry týkající se viditelné církve‘.“

Vydáno: (1) Pro uspokojení každého pravého milovníka pravdy, zvláště bratří separatistů, kteří pochybují; (2) Také pro odstranění nespravedlivé kalumnie uvržené na bratry separace druhé anglikánské církve v Amsterdamu; (3) Konečně, pro vyjasnění pravdy a další odhalení tajemství nepravosti v bohoslužbě a úřadech církve.“ Od Johna Smytha.

Poznámky:

1 Clifton's Plea / Infants, etc., 1610, Epistle to Reader. Citace ze Smitha je z jeho Differences, s. 10. Clifton vynechává slovo „written“. Smith napsal „no better warrant to bring translations of scripture written into the Church“, atd.

„Všechno zkoušejte, dobrého se držte.“ - 1 Tes. v. 21 ... 1608.

Právě k stránkám této knihy, spíše než k Ainsworthovi nebo Cliftonovi, se musíme obrátit, chceme-li správně porozumět Smithovu stanovisku vzhledem ke Svatému písmu.

Především si musíme povšimnout, že činil ostré rozlišení mezi tím, co nazýval „Královstvím svatých“ a „kněžstvím svatých“. Těmito podivnými výrazy označoval dva odlišné druhy činnosti v církvi.

„Skutky církve,“ říká, „při spravování Království jsou skutky odporu, rozdílu, sporu a sváru, jako v

napomenutí, zkoumání, exkomunikaci, usmíření, rozhřešení atd.“ Zatímco členové ve svém kněžském aspektu se zabývají „duchovní bohoslužbou“.

Proto „skutky kněžství svatých jsou skutky duchovní bohoslužby“ a v této bohoslužbě „svatí nemají odporovat, protimluvit, zkoumat ani kárat, nemají předkládat pochybné a sporné body učení, nýbrž v duchovním sjednocení přinášet jednu a tutéž duchovní oběť Hospodinu.“¹

Tímto způsobem vymezuje zbožně-uctívací (devocionální) funkce proti funkcím vládním v církvi.

Těm prvním příkládá nejvyšší důležitost. Duchovní bohoslužba musí být spontánní a upřímná a plynout přímo z ducha člověka neboli z obnovené části duše – „posvěcené paměti“,² „posvěceného rozsudku, posvěceného srdce a náklonností, posvěceného svědomí – z toho všeho musí duchovní bohoslužba vycházet.“

Poznámky:

1 Differences, s. 2.

2 Tamtéž, kap. III.

Zde vidíme Johna Smytha, jak hledá nápravu k tomu přepjatému důrazu na diskusi a spor, který byl jednou z vad raného separatistického hnutí. V duchovní bohoslužbě, říká, je třeba dbát, aby Duch nebyl uhašen.

„Odříkávat předepsané formy bohoslužby nazpaměť je uhašování Ducha a číst předepsané formy bohoslužby z knihy je uhašování Ducha. Neboť v prvním případě se neprojevuje Duch, nýbrž síla paměti; v druhém případě není látka přinášena ze srdce, nýbrž z knihy, a tak v ani jednom z nich Duch není svobodný.“¹

Dále musíme pečlivě zaznamenat názor, k němuž Smith dospěl ohledně hodnoty překladů Písma. V jeho době si anglicky mluvící národy neosvojily jeden pevně stanovený překlad Bible na doporučení krále a konvokace. K dispozici bylo několik překladů.

Smith, který byl pilným studentem Písma, po svém příjezdu do Amsterdamu věnoval nějakou pozornost nizozemským a francouzským verzím Nového zákona. Začal přemýšlet o skutečné povaze překladů a brzy dospěl k poznání, že samy o sobě nemohou být „inspirované“ v tom smyslu, v jakém se toto slovo obvykle užívalo.

Navíc uviděl, že nejranější křesťanská společenství uctíváčů zjevně neměla ve svých shromážděních k bohoslužbě k dispozici všechny knihy Nového zákona, i kdyby si takové pomůcky přála.

Avšak právě tuto spontánní, celým srdcem konanou duchovní bohoslužbu raných křesťanských obcí chtěl oživit.

Proto dospěl k závěru, že užívání Písma jako nedílné součásti bohoslužby není vyžadováno.

Mohlo by být užíváno jako prostředek přípravy k bohoslužbě a jako zdroj podnětů pro náboženská témata, avšak překlady Písma nemají místo v samotném aktu bohoslužby.

Poznámky:

1 Differences, kap. IV.

Poukázal na to, že spisy jsou složeny pouze z písmen a slov, a proto „že knihy nebo psaní jsou svou povahou jako obrazy či zobrazení, a tedy svou povahou jako obřady, a tak z toho plyne, že čtení knihy je obřadné.“¹

Originály v hebrejštině a řečtině pokládal za inspirované, ale překlad mohl být nazván inspirovaným jen potud, pokud vyjadřuje originál, a mnohá parafráze a komentář vyjadřují více z významu originálu, než jak toho může dosáhnout pouhý překlad.

Podívejme se na jeho vlastní slova k těmto bodům:

„Svatá Písma, totiž originály, hebrejský a řecký, jsou dána božským vnuknutím a při svém prvním darování byla bez omylu, nejdokonalejší, a proto kanonická.

Obyčejní lidé píší knihy rozličných druhů; mezi nimi takové, které mají Boží slovo či Svaté Písmo za svůj předmět, se nazývají ‚teologické spisy‘; mezi nimi je třeba nejvíce vážit překlady Svatých Písem do mateřského jazyka jakožto ty nejpřednější; avšak jen jako proud vytékající z pramene, nebo jako největší řeka z hlavního moře.

Žádné spisy obyčejných lidí, jakkoli svaté či dobré, nejsou dány vnuknutím, a proto podléhají omylu, jsou nedokonalé, a tak apokryfní.“²

A pak, pokud jde o hodnotu překladů, Smith říká:

„Překlad, potud, pokud věrně a plně vyjadřuje cokoli z originálů, může být řečeno, [že je] vnuknutý od Boha, a už ne dále.“

Poznámky:

1 Differences, kap. VI.

2 Tamtéž, s. 4.

Odtud plyne, že překlad, byť sebevíc dobrý, je promísen lidskými výmysly, nedokonalý a v tisíci ohledech neequipollentní [rovnocenný] originálu.“¹

Ačkoli připouští, že Písma jsou „pramenem veškeré pravdy“ a „základem a fundamentem“ víry, přece však „se neponechávají jako pomůcky před očima v čase duchovní bohoslužby“. Uvádí celou kapitolu důvodů pro tento závěr, z nichž některé jsou velmi podivuhodné a už tehdy musely být pokládány spíše za důvtipné než přesvědčivé. Zde je jeden nebo dva příklady:

„Protože Kristus užil knihy, aby naplnil veškerou spravedlnost (Mt. iii. 15), a když užitím knihy naplnil zákon čtení, zavřel knihu v synagoze, aby naznačil, že ten obřad knižní bohoslužby, neboli služba litery, nyní pominula a skončila. Luk. 4. 20; Jan 21. 30.

Protože žádná z knih Nového zákona nebyla napsána po mnohá léta po dni Letnic, přinejmenším sedm let, a církve po celou tu dobu nemohly užívat knihy Nového zákona, které neměly.

Protože je to proti povaze duchovní bohoslužby; neboť když čteme, přijímáme látku z knihy do srdce; když se modlíme, prorokujeme nebo zpíváme, vyjadřujeme látku ze srdce k uchu církve. Ez. 1. 8-19; 3., 1-4. Zj. 10. 8-11.

Protože v den Letnic se ukázaly ohnivé rozdělené jazyky, ne ohnivé knihy; a vždy musí být úměra mezi předobrazem a tím, co je předobrazeno. V den Letnic byl ohnivý zákon dán v knihách. Dt. 33. 2; Ex. 24. 4-12; v den Letnic bylo ohnivé evangelium dáno v jazycích. Kniha tedy byla vlastní jim, jazyk nám.

... Proto, jako je v modlitbě kniha odložena stranou, a to podle vyznání starých bratří odloučení, tak musí být i v prorokování a zpívání žalmů, jak jsme přesvědčeni.“²

Poznámky

1 Differences, s. 5.

2 Tamtéž, kap. x.

Pro Johna Smithe je příznačné, že nepředstírá, že by dosáhl celé pravdy v každém bodě týkajícím se užívání Písma v církvi, a ponechává otevřenou skulinu pro přizpůsobení se „starým bratřím“ v jistých otázkách.

„Otázka, zda proroci [tj. kazatelé] církve nemohou v čase duchovní bohoslužby vzít originály a vyložit z nich text, a pak zavřít knihu a prorokovat z toho základu takto vyloženého Svatého Písma.“¹

„Otázka, zda mezi částmi duchovní bohoslužby, to jest mezi modlitbou, prorokováním a zpíváním žalmů, člověk nemůže vložit čtení nějakého místa Písma nebo kapitoly, nemaje úmysl to jako bohoslužbu, nýbrž jako další přípravu k bohoslužbě.“²

„Není popíráno,“ říká, „že čtení má být nyní v církvi užíváno; jen říkáme, že není částí duchovní bohoslužby ani zákonným prostředkem v čase duchovní bohoslužby... dále, že čtení je zákonný, ba nutný, prostředek či pomoc, aby nás dále vedlo k duchovní bohoslužbě, se nepopírá.“

Stručně řečeno, funkce čtení Písma ve shromážděném sboru měla být pokládána za úkon přípravy pro bohoslužbu, který uvádí srdce uctíváčů do souladu pro nejvyšší úkony zbožnosti.

Je příznačné, že přinejmenším v jednom z unitářských sborů obecných baptistů v Kentu až hluboko do živé paměti bylo čtení Písma užíváno právě takto, zatímco se sbor scházel a usazoval pro vlastní bohoslužbu.

Sám Smith věc shrnul takto:

„My máme překlady Svatého Písma v tomto ohledu, totiž překlad shodný s originály:

- (1) je druhotné Písmo, přece však mnohem nižší než originály.“¹
- (2) Může být v církvi čten a v dobách také zpíván.
- (3) Může být v církvi vykládán.
- (4) Může být užíván jako prostředek, aby nás připravil k duchovní bohoslužbě.
- (5) Že látka překladu shodného s originály je inspirovaná, ale ne psaní ani písmo.
- (6) Že může být učiněn základem naší víry.
- (7) Že může být učiněn nástrojem, jímž se zkouší učení.

Poznámky:

1 Differences, s. 7.

2 Tamtéž, s. 13.

Toto držíme kladně. Záporně držíme takto:

- (1) Že čtení anglického překladu není žádnou částí duchovní bohoslužby Nového zákona vlastně tak zvané, totiž modlitby, prorocství, zpívání žalmů.
- (2) Že čtení anglického překladu není žádný zákonný prostředek ani pomoc v čase duchovní bohoslužby.
- (3) Že bohoslužba Nového zákona nemá začínat v knize nebo vnějším písmenu, nýbrž má původně vycházet ze srdce a Ducha.

Všechny jiné veřejné i soukromé užívání překladů připouštíme.^{“1}

Ti, kdo stáli mimo, sotva byli schopni ocenit jemná rozlišení ohledně užívání Písma, která Smith nyní činil.

Richard Bernard ho obviňuje, že „odhodil čtení Písem v shromážděních“, ale John Robinson, který toho muže znal nejdůvěrněji, byl si vědom jeho stanoviska, a odpověděl, že Bernard v tom obvinění „křivdí panu Smythovi, který nepopírá čtení Písem ve shromáždění, nýbrž že čtení jejich je vlastně částí bohoslužby Boží.“²

Než postoupíme dále k tomu, abychom uvažovali o Smithově mínění o místě a moci služby, bude stát za to povšimnout si dvou míst v této dřívější části jeho knihy, která vrhají světlo na obecnou metodu kazatelské služby na kazatelně mezi Separatisty a chování lidu během kázání.

Kázání byla dlouhá a rozbíhala se do mnoha kapitol a podkapitol, s hojností odkazů na příbuzná místa Písma.

Poznámky:

1 Differences, s. 17–18.

2 Robinson, Works, II., 455.

Lidé si nosili kapesní Bible a vyhledávali jednotlivé citace, jak je kazatel udával, aby si je ověřili a vtiskli je pevněji do své mysli.

To všechno bylo svým způsobem v pořádku, ale bylo to něco velmi odlišného od božské bohoslužby, jak si ji John Smith představoval.

Na ospravedlnění svého obvyklého způsobu kázání starší bratří uváděli příklad Kristova kázání v synagoze v Nazaretě (Lk iv. 16).

Ale, říkal Smith, nemůžete z toho příkladu ospravedlnit „způsob kázání nyní užívaný“; „že člověk vezme svůj text a pak jej rozdělí na části, rozebíraje jej rétoricky a logicky, vybíraje učení a užití z každého členu nebo argumentu nebo slova svého textu, po celý ten čas majíc svou knihu před očima, aby mu pomáhala při všech potížích, věc, o níž jsem si jist, že Svatá Písma nedávají žádnou záruku, aby mohla být pokládána za část duchovní bohoslužby.

Neboť ačkoli Písma mohou být takto pojednána, a to k velmi užitečnému užití, přece je to spíše scholastická přednáška než církevní bohoslužba. Je to spíše vyšetřování a pátrání po záměru a úmyslu Ducha svatého než prorokování.“¹

Poznámka

1 Differences, s. 16.

Rozlišení mezi přednáškou a kázáním bylo třeba zdůraznit a mnozí v moderních dobách budou se Smithovou prosbou souhlasit, že každé má být drženo na svém náležitém místě.

Pokud jde o to, zda posluchači mohou „mít své překlady nebo originály, aby četli nebo vyhledávali v čase prorokování“, Smith řekl: „Odpověď je záporná.“

Uvádí důvody svého názoru a velmi rozumně poznamenává: „Vyhledávání citací brání pozornosti, neboť mysl a city jsou odváděny od slyšení hledáním míst; poněvadž mysl a srdce mají následovat hlas mluvčího, jak v modlitbě, tak také v prorokování.“¹

K tomuto rozhodnému názoru Johna Smithe přičítám zvláštní rozdíl v praxi mezi puritány Nové Anglie a těmi v Anglii v užívání Bible v čase veřejné bohoslužby.

John Robinson a jeho společnost byli myšlenkami Smithe ovlivněni hlouběji, než byli sami snad připraveni přiznat, nebo než pozdější autoři dovolili. Ti, kdo emigrovali, přenesli s sebou do Ameriky formu bohoslužby a náboženské zvyky, s nimiž se seznámili v Amsterdamu a Leydenu.

Oni zase udali tón zástupu puritánských uprchlíků, kteří je brzy následovali z Anglie. V raných novoanglických sborech nebylo prosté čtení Písem ve formě „lekci“ v čase veřejné bohoslužby.

Když se Bible četla, musela být zároveň vykládána. Číst určený oddíl bez poznámky či výkladu zavánělo formálním a obřadním.

Ani lidé nenosili své kapesní Bible do shromáždění, aby sledovali čtení a vyhledávali text. Chodili se klanět.

Dodnes je mezi představiteli prvních novoanglických sborů Bible knihou pro domov spíše než pro lavici v kostele, zatímco ve Staré Anglii v náboženských společnostech představujících starý puritánský kmen jsou lavice dobře zásobeny Biblí a mnozí z uctívajících si zvykli sledovat čtení, všimnout si kazatelových přechůtek a vynechávek a potom si na počátku jeho kázání vyhledat jeho text.

Poznámka:

1 Differences, s. 18.

Štěpán Křivánek

Můžete také navštívit naši facebookovou stránku [Baptisté - Síť víry](#) nebo facebookovou skupinu [Zpravodaj Baptisté - Síť víry](#)